

FLEXIBILITAT INTERNA I SISTEMA DE RELACIONS LABORALS

Dra. Esther Sanchez

Fórum Laboral

ESADE BCN, 22 de març de 2010

Estructura

- PRIMERA PART: Què entenem per flexibilitat i com aconseguir-la?
- SEGONA PART: El model de flexibilitat dissenyat des dels poders públics
- TERCERA PART: Les dificultats en la implantació de la flexibilitat per la negociació col·lectiva
- QUARTA PART: Àmbits de la flexibilitat interna sobre els que reflexionar
- CONCLUSIONS: Flexibilitat, flexi-seguretat i flexibilitat de doble direcció (flexi-flexi)

PRIMERA PART

**Flexibilitat...o la
història d'un
malentès**

Punt de partença

A QUI ens referim quan parlem de "flexibilitat"?

"Prompte a cedir, a acomodar-se a la influència dels altres, a les circumstàncies / .../ Capaç de ser torçat sense rompre's"

- La Llei com a subjecte "apte per a ser flexible":
  - una primera reflexió sobre la crisi de la llei com a instrument normador i una aparent contradicció in terminus
- Resituant el "sustantiu qualificat":
  - són les formes d'organització de l'activitat productiva i del treball les que han de ser flexibles

A QUÈ volem fer front quan parlem de flexibilitat?

- Una breu evolució per la noció de flexibilitat...i la seva contingència...
  - Model 80': entrada (desocupació)
  - Model 90': instrumental/ interna (mercat)
  - Model 00': sortida (desocupació i mercat)
- El context del debat actual entorn la flexibilitat...i la necessitat d'un enfocament estratègic
  - la flexi-seguretat: incògnites i falàcies
  - la “flexi-flexi”

SEGONA PART

**El model legal de promoció
de la flexibilitat...o la història
d'un "sac trencat"**

El nostre model de flexibilitat

- Flexibilitat negociada vs. Flexibilitat imposada
- Flexibilitat planificada (preventiva) vs. Flexibilitat reactiva
- Flexibilitat estàtica vs. Flexibilitat dinàmica
- Flexibilitat directa (sustantiva) vs. Flexibilitat indirecta (processal)

Flexibilitat negociada

Matèria	Tipus d'intervenció	Font encarregada de fer-ho
Contractes formatius	<ul style="list-style-type: none"> • Durada del contracte dins el límits legals • Ampliació període legal de prova • Temps i distribució formació • Retribució	Conveni col.lectiu
Contracte a temps parcial	<ul style="list-style-type: none"> • Forma de realització interrupcions en jornada • Número hores complementàries	Conveni col.lectiu sectorial o, en defecte, inferior
Període de prova	<ul style="list-style-type: none"> • Durada per sobre del període legal	Conveni col.lectiu
Classificació professional	<ul style="list-style-type: none"> • Establiment sistema	Negociació col.lectiva i, en defecte, acord amb representants

Matèria	Tipus d'intervenció	Font encarregada de fer-ho
Promoció i formació	<ul style="list-style-type: none"> •Determinació dels termes d'exercici d'aquests drets	Conveni col.lectiu
Ascensos	<ul style="list-style-type: none"> •Determinació criteris i procediments	Conveni col.lectiu o, en defecte, acord amb els representants
Salari	<ul style="list-style-type: none"> •Estructura, quanties, formes de liquidació i pagament, PPEE, revisions i actualitzacions, etc...	Negociació col.lectiva i, en defecte, contracte de treball
Jornada	<ul style="list-style-type: none"> •Durada, distribució, períodes de descans, HHEE, adaptació per a facilitar la conciliació, fixació/planificació període de vacances	Conveni col.lectiu o, en defecte, acord amb els representants dels treballadors

1era conclusió

LES MATÈRIES QUE
INTEGREN EL NUCLI
DUR DE LA
ORDENACIÓ DEL
TREBALL NO ES
REGULEN DES DE
LA LLEI, SINO DES
DE LA NEGOCIACIÓ
COLLECTIVA/
ACORD D'EMPRESA/
CONTRACE DE
TREBALL

Flexibilitat imposada/ reactiva

Matèria	Tipus d'intervenció	Procediment
Mobilitat funcional	Possibilitat de canvis de funcions de caràcter ascendent i descendent tant dins com fóra del marc del grup professional	<ul style="list-style-type: none"> • Ordinària: ius variandi • Extraordinària: invocació de causa
Mobilitat geogràfica	Possibilitat de canvis lloc de treball que requereixin canvi de residència, tant temporals com indefinits	<ul style="list-style-type: none"> • Causa • Preavís 30 dies/ temps imprescindible • Període de consulta no vinculant en cas de trasllats col.lectius (15 dies) • Possibilitat ajornament del trasllat col.lectiu a instància Autoritat Laboral atès l'impacte socio-econòmic

Matèria	Tipus d'intervenció	Procediment
Modificació substancial de les condicions de treball	Possibilitat de modificar unilateralment qualsevol condició de treball pactada en contracte de treball o formes "menors" de negociació col.lectiva i forçar la modificació d'algunes condicions pactades en conveni col.lectiu	<ul style="list-style-type: none"> •Alegació de causes •Preavis de 30 dies •Consulta no vinculant amb els representants dels treballadors (15 dies) •Acord amb els representants dels treballadors en cas de modificació del conveni col.lectiu

Zona conclusió

LA LLEI POSIBILITA
ACTUALMENT LA
MODIFICACIÓ DE
QUALSEVOL
CONDICIÓ DE
TREBALL COM A
INSTRUMENT DE
MILLORA DE LA
COMPETITIVITAT I
NO ESTRICAMENT
PER FER FRONT A
SITUACIONS DE
CRISI

TERCERA PART

Flexibilitat i negociació
col.lectiva...o la història d'un
nen petit que volia i jugava a
ser gran

Flexibilitat planificada

- Quins elements poden dificultar la planificació de la flexibilitat des de la negociació col.lectiva?
- Els factors de flexibilitat de la negociació col.lectiva com a instrument de regulació
  - Estructura
  - Vigència
  - Diversificació
  - Autorregulació/ autocomposició situacions de “crisi”

Per què caldria més flexibilitat reactiva?

- Resposta més ràpida/ àgil a les necessitats de mercat: PROCÉS EXECUCIÓ
- Reducció dels costos associats a la mesura: COST
- Capacitat de decisió unilateral: PROCÉS ADOPCIÓ

QUARTA PART

**Flexibilitat i llei...o la
història d'un camí
equivocat**

Mobilitat funcional: situant alguns eixos del debat...

- TIPUS D'INTERVENCIÓ
  - Clarificació àmbit MF causal i indefinida
  - Definició i promoció polivalència funcional
- PROCÉS D'IMPLANTACIÓ
  - Període prova
  - Possibilitat acomiadament
  - Obligacions formatives i d'adaptació de l'empresari (en relació amb d'altres possibilitats d'acomiadament per causes objectives)
- COST: possibilitat reducció salari sense procediment 41 ET
- PROCÉS D'EXECUCIÓ:
  - Major agilitat en els plaços
  - Clarificació i tancament de les modalitats processals

Mobilitat geogràfica: situant alguns eixos del debat...

- TIPUS D'INTERVENCIÓ
  - Definició canvi de residència
  - Previsió especificitats en cas de mobilitat geogràfica transnacional
- PROCÉS D'IMPLANTACIÓ/EXECUCIÓ
  - Correlació amb la normativa en matèria d'estrangeria (especialment en casos de restructuració)
  - Definició preavisos en trasllat i desplaçament i conseqüències associades
  - Obligacions formatives i d'adaptació de l'empresari
  - Redefinició paper Administració (paralització)
- COST:
  - Concreció quanties
  - Establiment de mecanismes mixtes de compensació (públic-privat)
  - Definició i racionalització regles de retorn
  - Clarificació i tancament de les modalitats processals i aplicació ius resistentiae

MSCT: situant alguns eixos del debat...

- TIPUS D'INTERVENCIÓ
  - Definició àmbit empresarial i/o sectorial del despenjament
  - Ampliació supòsits materials de despenjament
  - Clarificació i relació amb processos de novació convencional
- PROCÉS D'IMPLANTACIÓ/EXECUCIÓ
  - Promoció procediments àgils de modificació des de la negociació col.lectiva (diversificació)
  - Tancament modalitats processals

La integració de la flexibilitat reactiva en la lògica del model contractual i de relacions laborals

- Interdicció de l'arbitrarietat: causa
- Tutela judicial
- Principi de “conflicte” com a última ratio (Principi de prevenció i principi d'esglaonament aplicatiu)
- El principi d'intervenció col·lectiva: control i adaptació

CONCLUSIONS

Flexibilitat,
flexiseguretat,
flexiflexi...o la història
d'un ànec que es va
tornar cigne

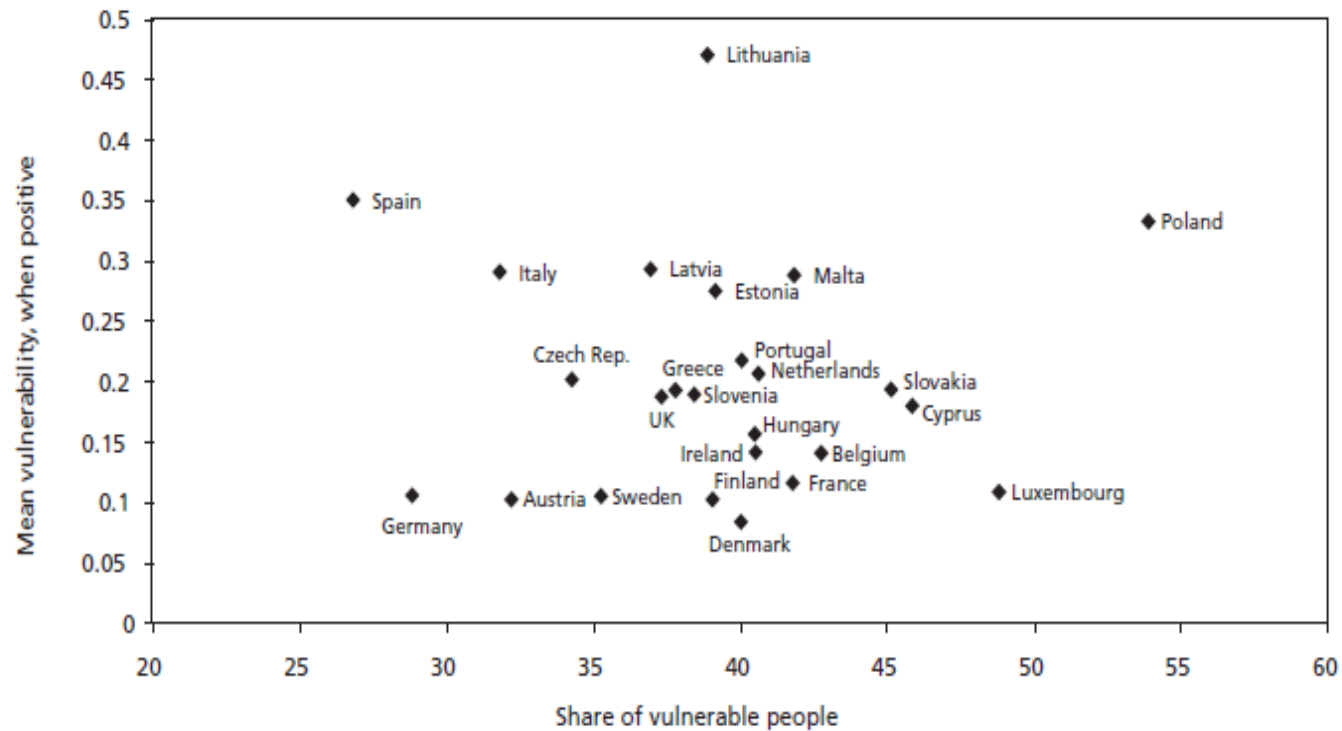
...situant els eixos d'actuació

- Clarificació àmbits/ tipus d'intervenció
- Reformes processals
- Integració de la flexibilitat reactiva en la negociació col.lectiva

3era. conclusió...i tornem a l'origen

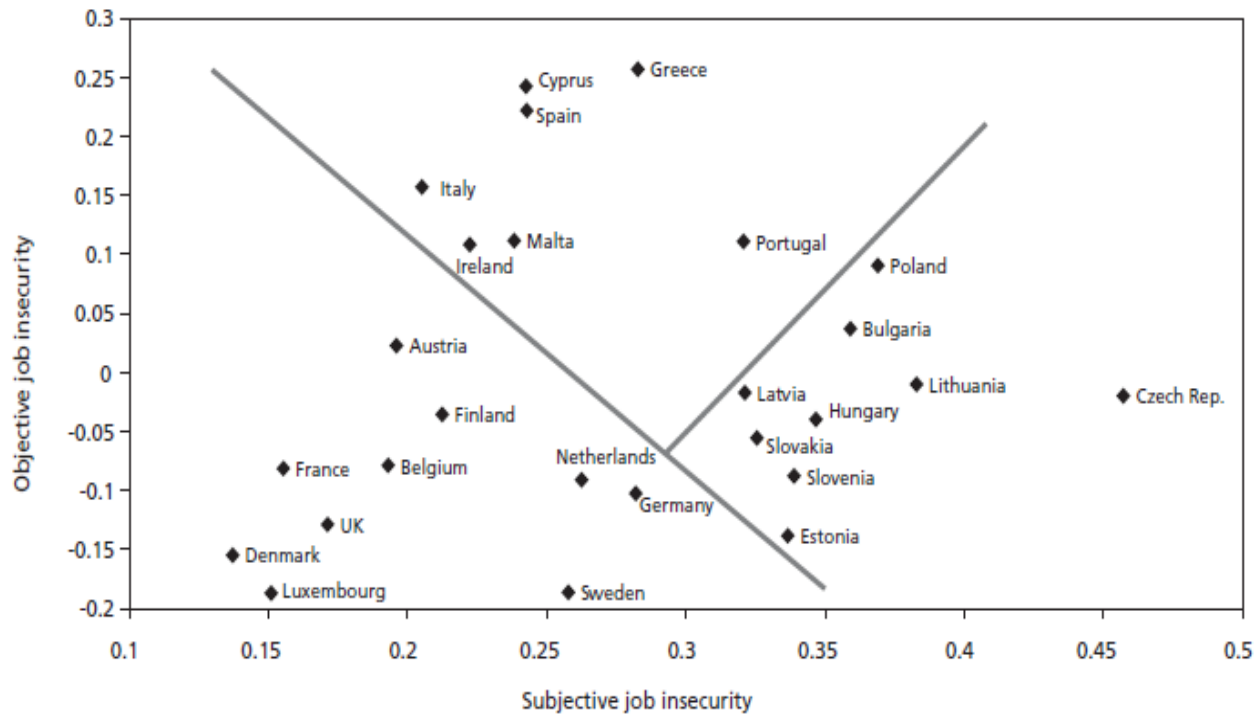
**“NO POT IMPEDIR-SE EL
VENT. PERÒ PODEN
CONSTRUIR-SE MOLINS”
(Proverbi holandès)**

Figure 4 Proportion of vulnerable people and average degree of vulnerability, by country

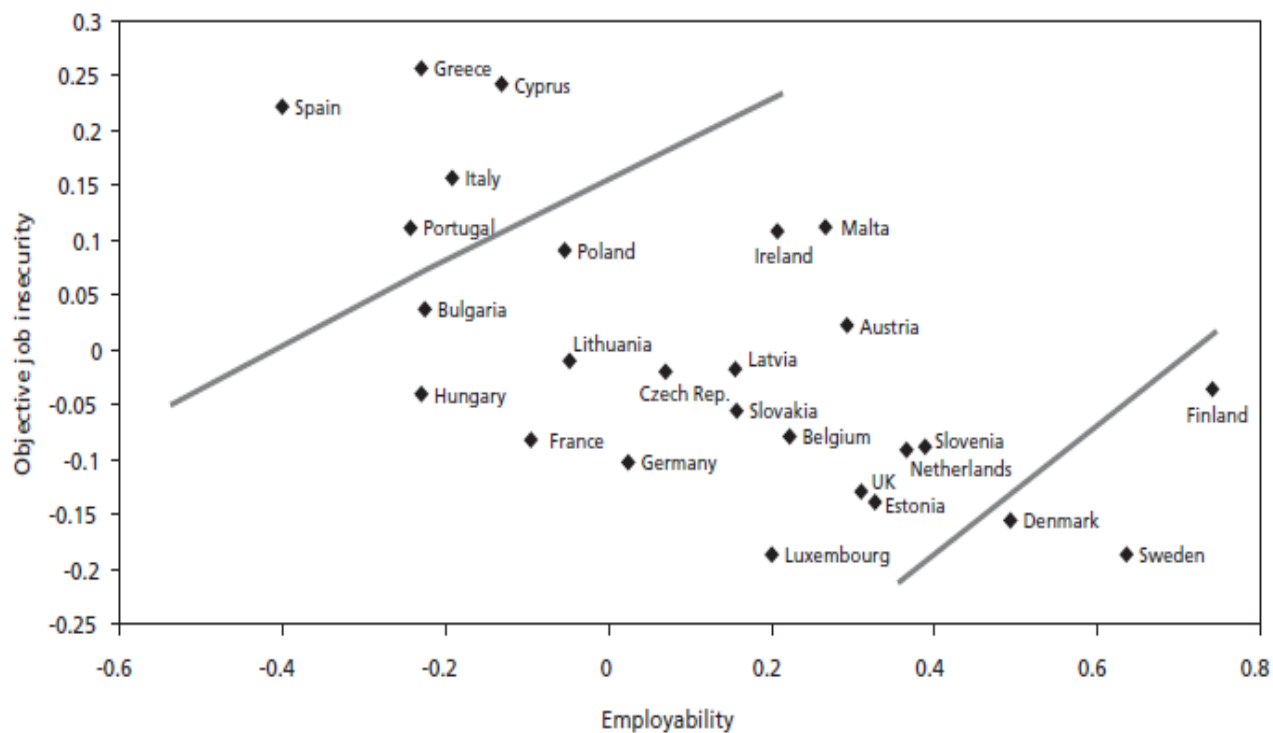
Source: EWCS, 2005

Figure 5 Subjective and objective insecurity indicator, by country

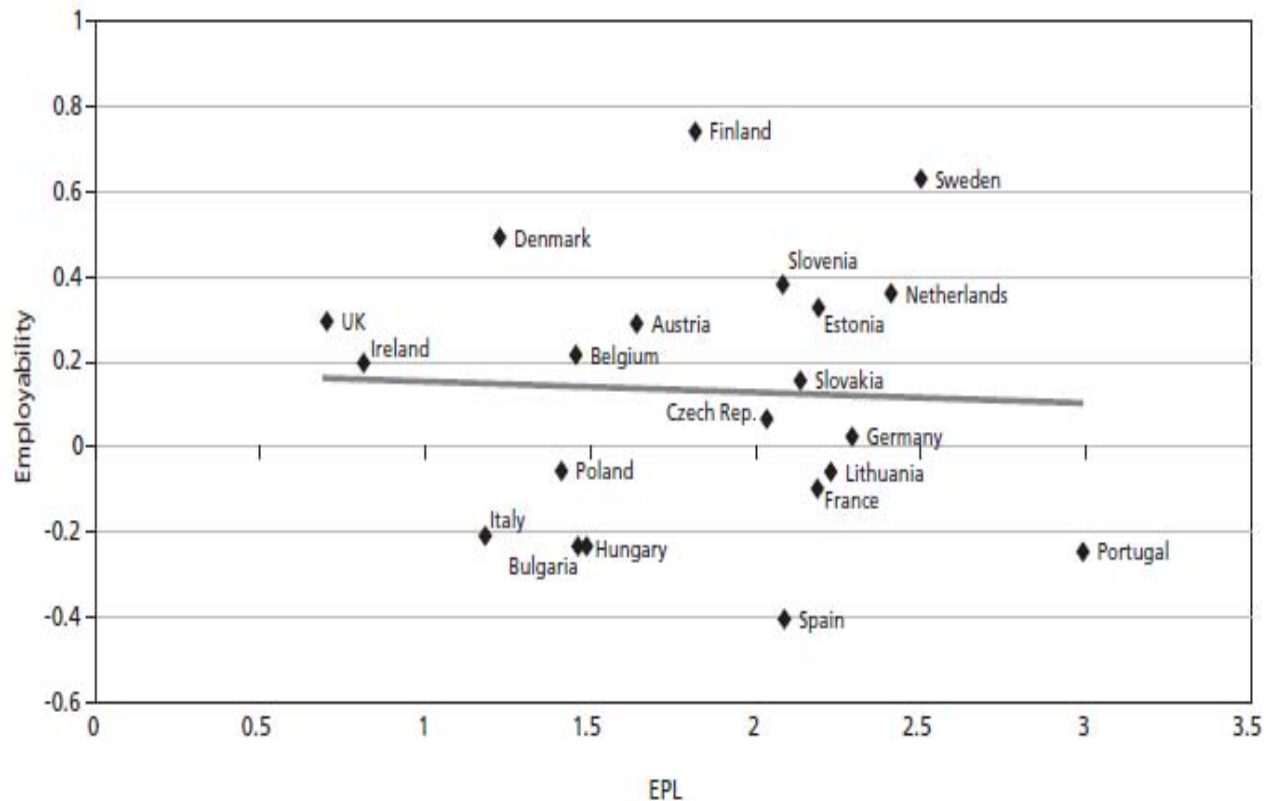
Source: EWCS, 2005

Figure 6 Employability versus objective job insecurity, by country

Source: EWCS, 2005

Figure 11 Employability versus employment protection legislation, by country

Source: EWCS, 2005

GRÀCIES